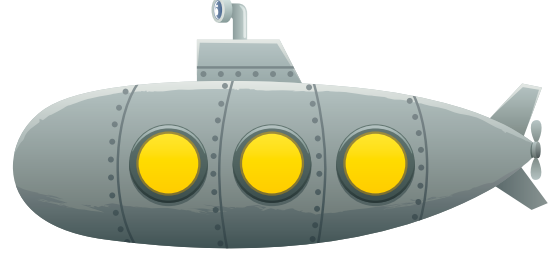

DENİZALTI

Denizaltı, suyun altında gidebilen bir deniz aracı olarak tanımlanabilir. Pek çok denizaltı tipi vardır: Robot kolları olan denizaltılar, uzaktan kumandalı mini denizaltılar, denizin en deri yerlerine inebilecek kadar dayanıklı denizaltılar ya da nükleer enerjiyle çalışan ve içindeki yüzlerce kişinin aylarca suyun altında kalabildiği denizaltılar gibi...

Tarihçiler ilk denizaltının Aristoteles'in yaşadığı dönemde yapıldığını düşünüyorlar. Bu denizaltı, altına asılan ağırlıklarla suyun altında kalması sağlanan bir fıçıymış. Makedonya İmparatoru Büyük İskender deniz savaşlarında bu ilginç aracı, rakiplerinin deniz kuvvetlerine karşı kullanmış.

Bir denizaltı, gövdesinde bulunan özel bölmelerin içine su alarak ağırlığını artırır ve böylece suya batabilir. Bölmelere hava doldurularak su boşaltıldığında denizaltı hafifler ve suyun yüzeyine çıkabilir. Bu bölmeler denizaltının tasarımına göre farklı yerlerde bulunabilir.

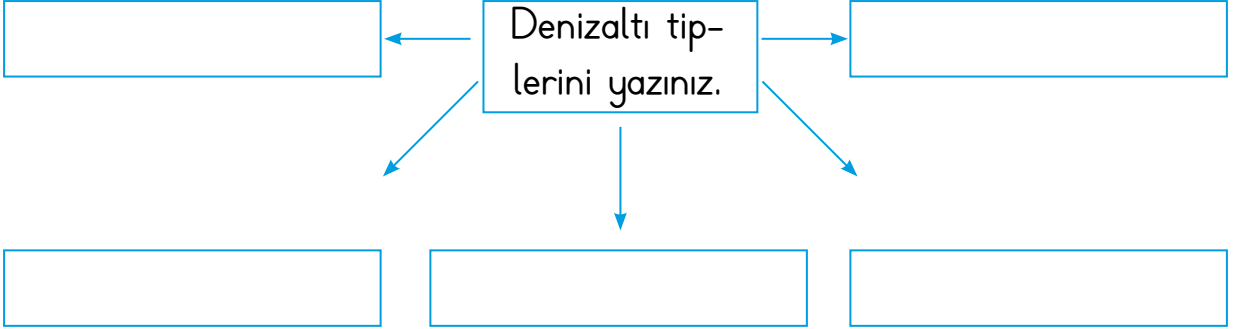
Denizaltılar genellikle arkalarında bulunan pervaneler sayesinde ileri ve geri hareket eder. Gövdelerinin farklı yerlerinde bulunan kanatçıklar ve dümen sayesinde de farklı yönlerde manevralar yapabilirler.

Gökçe AKGÜL

Bilim Çocuk Dergisi, 20. Cilt

1.

Denizaltı nedir?

2. Metne göre ifadelerin doğru mu yoksa yanlış mı olduğunu işaretleyiniz.

D

Y

Aristoteles'in yaşadığı dönemde ilk denizaltının yapıldığı düşünülüyor.

D

Y

Fıçı şeklindeki denizaltı kara savaşlarında kullanılmış.

D

Y

Denizaltılar pervaneleri ile sağa ve sola doğru hareket eder.

D

Y

Denizaltılarda yüzlerce kişi suyun altında kalabilir.

D

Y

Denizaltıların gövdelerinin farklı yerlerinde kanatçıklar vardır.

3. "Denizaltı" sözcüğü iki sözcüğün birleşmesiyle oluşmuştur. Bu sözcikle aynı özellikte olan sözcüklerin bulunduğu kutucukları işaretleyiniz.

denizaltı

M	bilgisayar	→	K	anahtarcı	→	A	ilkbahar
E	Akdeniz	←	T	kalemlik	←	N	hanımeli
V	denizyıldızı	→	L	yasemin	→	R	ayakkabı
E	karanfil	←	Y	makine	←	A	gökyüzü

İşaretlediğiniz kutucuklardaki harfleri okları takip ederek sırasıyla birleştiriniz.

□	□	□	□	□	□	□
---	---	---	---	---	---	---

Oluşan sözcüğün anlamını önce tahmin ediniz. Sonra sözlük anlamını bularak yazınız.

Tahminim

.....

.....

.....

.....

.....

Sözlük Anlamı

.....

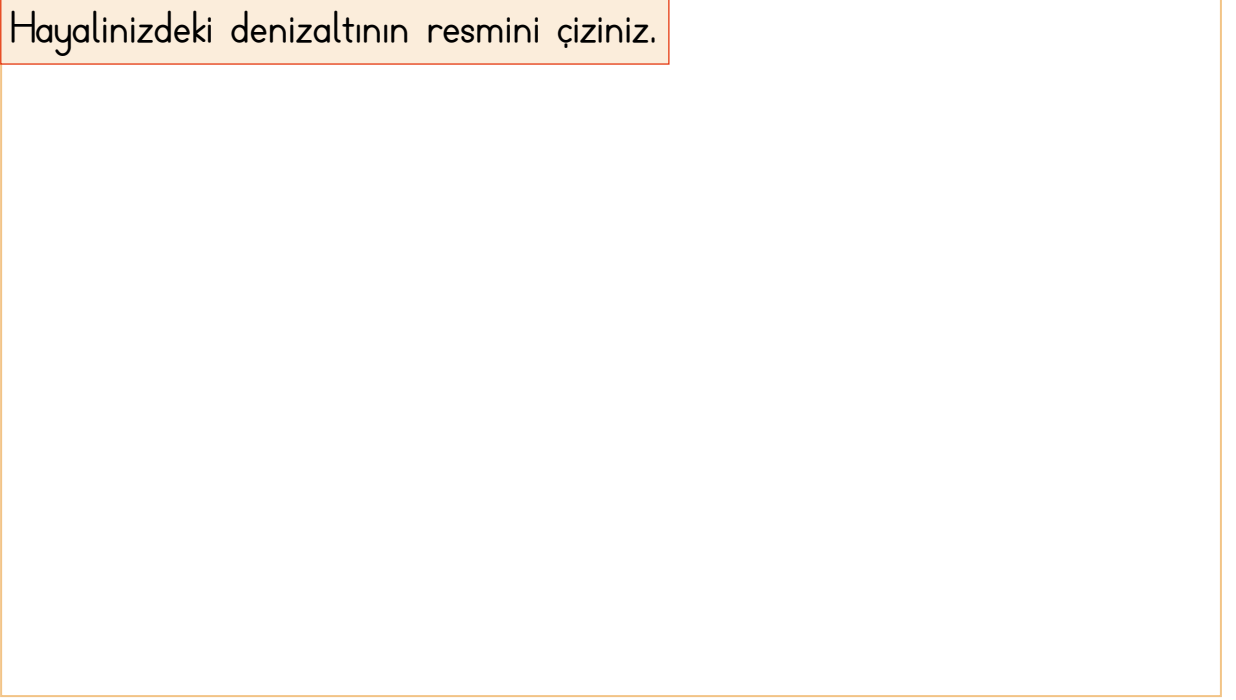
.....

.....

.....

.....

4. Hayalinizdeki denizaltının resmini çizin.

Denizaltınızın adı ne olurdu?

.....

Denizaltınızın neler yapabilmesini isterdiniz?

.....

.....

.....

Denizaltınızın hangi özelliklere sahip olmasını isterdiniz?

.....

.....

.....

Bir dildeki sözcüklerin yazılış biçimlerini belirleyen kurallara yazım (imla) kuralları denir.

► Büyük Harflerin Kullanımı

Cümlelerin ilk harfi büyük yazılır.

Örnek: • Dođayı korumak hepimizin görevidir.

Özel adların ilk harfi büyük yazılır.

Örnek: • Kuzenim Özge ile iyi anlaşıyoruz.
• Başkentimiz Ankara'ya hiç gitmedim.

Şiirlerde dizelerin ilk harfi büyük yazılır.

Örnek: Benim ufak bir odam var
Dinleniyor orada başım.
İçindeki şu kitaplar,
En sevgili arkadaşım.

Kurum ve kuruluş adlarının her sözcüğü büyük harfle başlar.

Örnek: • Türk Dil Kurumu
• Türkiye Büyük Millet Meclisi

YAZIM KURALLARI

Kitap adlarının ve yazı başlıklarının her sözcüğü büyük harfle başlar.

- Örnek:
- Galata'nın Tembел Martısı
 - Suna'nın Serçeleri

Kitap adlarında ve başlıklarda "ile, ve, veya" gibi bağlaçlar küçük yazılır.

- Örnek:
- Tavşan ile Kaplumbağa
 - Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler

Belli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.

- Örnek:
- 29 Ekim 1923
 - 15 Ağustos 2018 Çarşamba

Ülke, ulus, kent, cadde, din, dil, göl, dağ, ırmak, deniz adları büyük harfle başlar.

Örnek:

Norveç	→	ülke	Vatan Caddesi	→	cadde
İngiliz	→	ulus	Fransızca	→	dil
Hatay	→	şehir	Van Gölü	→	göl
Safranbolu	→	ilçe	Ağrı Dağı	→	dağ

Etkinlik-68

Aşağıdaki cümlelerde yanlış yazılan sözcükleri örnekteki gibi bulup işaretleyiniz ve doğru yazılışlarını gösteriniz.

Sen <u>izmire</u> hiç gittin mi?	İzmir'e
Şeyda ve buket oyun oynuyorlar.	
Kedimin adını pamuk koydum.	
Dayım devlet demir yollarında çalışıyor.	
23 eylül günü tatil değil.	
Biz menekşe sokakta oturuyoruz.	
teyzemin evi bize çok yakın.	
Rusların ana dili rusçadır.	
Ümit, Tuz gölünü çok beğenmiş.	
Bu akşam Tülayın doğum günü var.	
"Uçurtmam bulut şimdi" kitabını okuyorum.	
Trenden asi nehri görünüyor mu?	
Kayak yapmak için uludağa gidelim mi?	
Mektubuma "canım ece" diye başladım.	
Bu akşam sude gelecek.	
ayşe ile onur pazara gitti	
Emrah, tütünlük sokakta oturuyor.	
Kuşumun adını maviş koydum.	
bülent'in kalemi kaybolmuş	
Pazardan Elma, Armut ve Muz aldım.	
Ebru, atatürk ilkokuluna gidiyor.	

Etkinlik-69

GÜLTEN AKIN

Gülten Akın, 23 Ocak 1933'te Yozgat'ta doğdu. 1955'te Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Türk Dil Kurumu ve İnsan Hakları Derneğinde çalıştı. Türkiye'nin önemli şairlerinden biridir. Pek çok ödüle layık görülmüş ve şiirleri pek çok dile çevrilmiştir. Kırtan fazla şiiri Müzisyenler tarafından bestelenmiştir. 2008 yılında Milliyet Gazetesinin yaptığı bir araştırmada en fazla oyu alarak "Yaşayan en büyük Türk Şairi" olarak gösterilmiştir.

Şiirinde bir doruk noktası olarak nitelenen "Beni sorarsan" adlı kitabı 2013'te yayımlanmıştır.

4 Kasım 2015'te seksen iki yaşında hayatını kaybeden Gülten Akın, şiirlerinin yanı sıra Yoksulluk, Kadın ve Yalnızlık konulu Tiyatro oyunları da yazmıştır.

 Yukarıdaki metni yazım yanlışlarını düzelterek alttaki satırlara yeniden yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ağırlık kaldırmada şampiyon hayvan hangisi olabilir? Akla ilk gelen fildir. Afrika fili 1 ton ağırlığı kaldırabilir. Ancak en büyük ağırlığı kaldıran fil olsa da madalyayı o hak etmiyor. Çünkü filin vücut ağırlığına göre bu çok hafif. Peki hangi hayvan en güçlü dersiniz?

Şaşıracaksınız ama en güçlü hayvan gergedan böceğidir. Çünkü ağırlığı 28 gramdan az olan gergedan böcekleri kendi ağırlıklarının 850 kat fazlasını kaldırabilirler. Bu bir insanın 65 ton kaldırmasına eşdeğerdir.

1 ve 2. soruları metne göre yanıtlayınız.

- Filler bir ton ağırlığı kaldırabildikleri hâlde neden ağırlık kaldırmada şampiyon **değildir**?
 - Bir ton ağırlığın fillerin vücut ağırlığına göre hafif olması
 - Fillerin bir tondan fazla ağırlıkları güçlkle taşıyabilmeleri
 - Ağırlık kaldırmada fillerden çok daha gelişmiş hayvanlar olması

- Gergedan böcekleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
 - Bir insanla aynı değerde ağırlık kaldırabilmeleri
 - Kendi ağırlığından çok daha fazlasını kaldırabilmeleri
 - Bir filin kaldırdığından daha fazla ağırlık kaldırabilmeleri

- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?
 - Günay, pınar'ın yanına gitti.
 - Burak Kayseriliymiş.
 - Buse'yi gören var mı?

- Hangi seçenekte yazım yanlışı **yoktur**?
 - 22 eylül 1923
 - 25 Ağustos 2018
 - 23 ekim 2019

5. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde özel ad **yanlış** yazılmıştır?

- A) Özge, taksiye bindi.
- B) Van Gölü'ne gezi düzenledik.
- C) Kardeşim ile hasan parka gitti.

6. Aşağıdaki sözcüklerden hangisinin ilk harfi her zaman büyük harfle yazılır?

- A) Vatan
- B) Türkiye
- C) Millet

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım **yanlışı** vardır?

- A) Selim yurt dışında ingilizce öğrenmek istiyor.
- B) Kardeşim Oya ile parka gideceğiz.
- C) Kedim Minnoş oyun oynamayı çok sever.

8. Bembeyaz çiçekler açtı
Canım, güzelim ağacımız;
Bembeyaz erik çiçekleri
tepeden tırnağa...

Bu şiirin kaçınıcı dizesinde yazım **yanlışı** vardır?

- A) Birinci
- B) Üçüncü
- C) Dördüncü

9. Aşağıdaki kurum ve kuruluş adlarından hangisi **doğru** yazılmıştır?

- A) Türk Tarih Kurumu
- B) Millî Eğitim bakanlığı
- C) İstanbul üniversitesi

10. 1. Bu yıl kurban bayramı hangi güne geliyor?

2. Ankara'nın Dikmen ilçesinde yaşıyorlarmış.

3. Dayım her Çarşamba bize süt ve yoğurt getirir.

Yukarıdaki cümlelerden hangileri **doğru** yazılmıştır?

- A) Yalnız 2
- B) 1 ve 3
- C) 2 ve 3

ÇAMUR ZIPZIPİ

Çamur zipzıpı bir balık. Ancak onu diğer balıklardan ayıran en önemli özelliği karada da yaşayabilmesi. Çamur zipzıpları düşmanlarından kaçmak için zıplar ve atlar. Adlarını da bu hareketlerinden dolayı almışlar.

Çoğunlukla Afrika ve Asya kıtalarında görülen çamur zipzıplarının pek çok türü var. Bazı çamur zipzıpları yaşamlarının büyük bölümünü suyun dışında geçirir. Sırtlarında ve göğüslerinde yüzgeçler vardır. Göğüslerindeki yüzgeçleri kullanarak karada hareket edebilirler.

Çamur zipzıpları suyun içerisinde solungaçlarıyla, suyun dışarısında da derileriyle solunum yapabilir. Suyun dışında derileri kurumamasın, nemli kalsın diye çamurda yuvarlanırlar.

Çamur zipzıplarının bazı türleri çamurun içinde "U" şeklinde tüneller oluşturur. Tünel açmak istedikleri noktada, yerdeki çamuru ağızlarına doldurup başka bir yere tükürürler. Bu şekilde çamurda oyuk oluşturarak ilerler ve bir tünel açarlar. Tünelin sonuna yumurta bırakırlar. Tünel "U" şeklinde olduğundan bir bölümüne kadar suyla dolar. Yumurtaların bulunduğu bölümde su yoktur. Yumurtaların oksijensiz kalmaması için ağızlarını havayla doldurur daha sonra da tünele girerek havayı yumurtaların olduğu yere üflerler. Çamur zipzıpları, bu işlemi yavrular, yumurtadan çıkana kadar yüzlerce kez tekrarlar.

Yasemin ŞAHİN

Bilim Çocuk Dergisi

1. Metne göre soruların yanıtlarını işaretleyiniz.

Çamur zipzıpları nerede yaşar?	
Suda	☐
Suda ve karada	☐
Çamurda	☐

Düşmanlarından nasıl kaçarlardı?	
Yüzerek	☐
Zıplayarak	☐
Saklanarak	☐

Yaşamlarının büyük bir bölümünü nerede geçirirler?	
Suda	☐
Suyun dışında	☐
Çamurda	☐

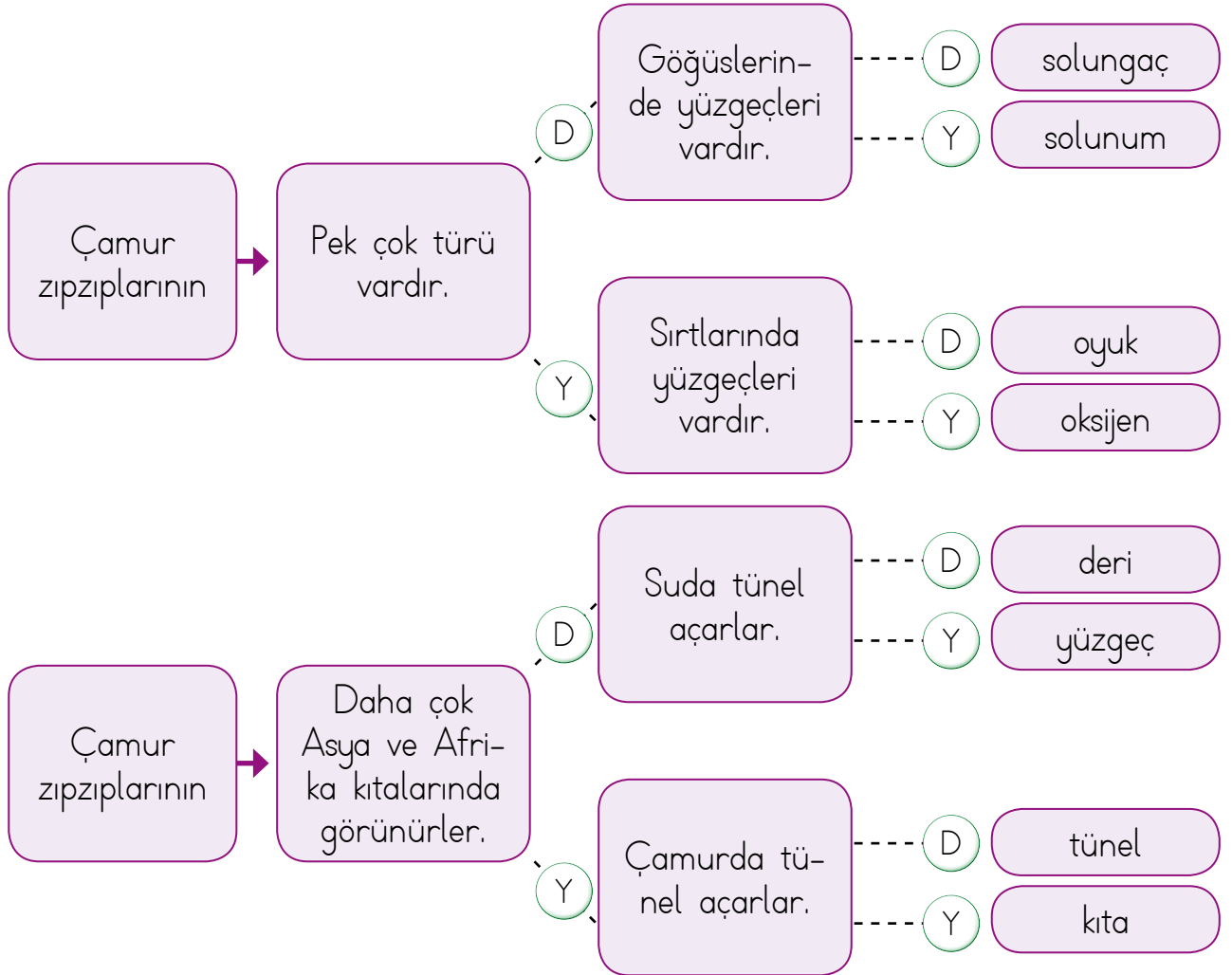
Karada nasıl hareket ederler?	
Yüzgeçleriyle	☐
Ayaklarıyla	☐
Kanatlarıyla	☐

Çamur zipzıpları suyun dışında nasıl solunum yaparlar?	
Ağızlarıyla	☐
Solungaçlarıyla	☐
Derileriyle	☐

Yumurtalarını nereye bırakırlardı?	
Suya	☐
Çamurun içine	☐
Tünelin başına	☐

2. Metne göre ifadelerin doğru mu yoksa yanlış mı olduğunu belirleyiniz. Uygun noktaları birleştirerek çıkış noktalarına ulaşınız.

3. Ulaştığınız çıkışlardaki sözcüklerin anlamlarını yazınız.

Anlamı:

Anlamı:

4. Çamur zıpzıpları sizce nasıl görünürler? Yazarak ve resmini çizerek anlatınız.

Çamur zıpzıpları

--	--

5. Size en ilginç gelen hayvanı yazınız. Neden ilginç geldiğini açıklayınız.

.....
.....
.....

6. Size ilginç gelen hayvanla ilgili soruları yanıtlayınız.

Türü nedir?	Nerede yaşar?
Nasıl hareket eder?	Neyle beslenir?
Nelerden mutlu olur?	Hangi hayvanlarla iyi anlaşır?

Yazıda okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, yanlış okumayı önlemek amacıyla kullandığımız işaretlere **noktalama işaretleri** denir.

Nokta (.)

- Tamamlanmış cümlelerin sonuna konur.
Örnek: Atatürk Selanik'te doğdu.
- Bazı kısaltmaların sonuna konur.
Örnek: Mah. (Mahalle), Dr. (Doktor)
- Sıra bildiren sayıların sonuna konur.
Örnek: 1. sıradan koltuk almış.

Virgül (,)

- Eş görevli sözcükleri ayırmada kullanılır.
Örnek: Annem elma, armut, portakal aldı.
- Hitap sözlerinden sonra kullanılır.
Örnek: Sevgili Arkadaşım Nesrin, Değerli Kardeşim,
- Cümlede işi yapan kişiyi belirtmede kullanılır.
Örnek: Ahmet, öğretmene sorduğu sorunun yanıtını çok merak ediyordu.

Soru İşareti (?)

- Soru anlamı taşıyan ve yanıt isteyen cümlelerin sonuna konur.
Örnek: Senin adın ne?
Nasılsın?

Ünlem (!)

- Korku, heyecan, şaşkınlık ve sevinç bildiren sözcüklerin ve cümlelerin sonuna konur.
Örnek: Eyvah!
Yaşasın, bugün bayram!

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Kesme İşareti (')

- Özel adlara, kısaltmalara ve sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.

Örnek: Ayhan, İstanbul'dan taşınacakmış.
TBMM'nin eski binasını gördün mü?
Sayfa 13'ten 15'e kadar okudum.

Kısa Çizgi (-)

- Satır sonuna sığmayan sözcükleri hecelere bölerken kullanılır.

Örnek: Mevsimine uygun meyve sebze tüketmek sağlı-
ğımız için önemlidir.

İki Nokta (:)

- Kendisinden sonra örnek verilecek veya açıklama yapılacak cümlenin sonuna konur.

Örnek: Yaz meyvelerinden bazıları şunlardır: çilek, erik, şeftali, kayısı...

Tırnak İşareti (" ")

- Bir metnin içinde başkasından aktarılan yazı ve sözlerin başına ve sonuna konur.

Örnek: Atalarımız, "Ak akçe kara gün içindir." diyerek tutumluluğun önemini vurgulamışlardır.

Konuşma Çizgisi (Uzun Çizgi) (—)

- Karşılıklı konuşmada, konuşanın değiştiğini göstermek için kullanılır.

Örnek: — Ne zaman dönecekmış?
— Bilmem. Sana söylemedi mi?
— Yo, söylese neden sorayım ki...

Etkinlik-70

Aşağıdaki cümlelerde () içlerine uygun noktalama işaretlerini yazınız.

- Doç() Dr() Yunus Ömer göreve başladı mı()
- Aziz() Barış() Mahir top oynuyorlar()
- Yeliz Hanım() doktorun yüzüne dikkatlice bakıp ()Benimle açık konuşabilirsiniz() () dedi()
- Özge() Ankara()ya ne zaman gidecekmış()
- Spor yapmanın başlıca yararları şunlardır()
- () Elif() hazırsan çıkalım artık()
() Geliyorum anneciğim()
- Neden öyle dedin() Benim hatalı olduğumu ima ettin sanırım()
- Öğretmeni ve arkadaşlarıyla vedalaşırken gözlerinden akan yaşla()
ra engel olamadı()
- Samsun()a gitmek için yola çıktılar()
- Eyvah() Ödevimi yazdığım kâğıdı sınıfta unutmuşum()
- Oya() ablasının arkadaşı Esra()ya ()Hoş geldin() () dedi()
- Annem() beni sabırla dinledikten sonra en yumuşak ses tonuyla şunları söyledi()
- Cumhuriyet Bayramı()nda Ozan() Can ve Bülent de şiir okuyacaklar mı()

Etkinlik-71

Aşağıdaki metni okuyunuz. Eksik bırakılan noktalama işaretlerini tamamlayınız.

ESNEYEN MASAL SOKAĞI

Arkadaşlar() Yürek dolusu sevgiler gönderiyorum hepinize() Sizce Ay neden her zaman yuvarlak değildir() Ay() ışığını Güneş()ten alır ama gökyüzündeki duruşundan dolayı bazen Ay'ın sadece bir bölümü aydınlanır() Böyle olunca da biz Ay'ı bazen yusuvarlak bazen yarım ay şeklinde görürüz() Aman Allah()ım() Ben yüksekten bakamam() Ne yapacağım şimdi burada() Aaa() Bir dakika() Sessiz olun() Siz de duyuyor musunuz benim duyduğumu() Aydede masal anlatıyor galiba() Şimdi hep birlikte buluttan yatağın içine gömülelim() Buluttan yorganlarımızı üstümüze çekelim ve Aydede()nin sesine kulak verelim()

Şebnem Güler KARACAN

Masal Sokağı

 Metinde anlatıldığı gibi bir Ay, Güneş ve aydede tasarlayıp çiziniz.

Ay	Güneş	Aydede

Etkinlik-72

1. Aşağıdaki metinde () içlerine uygun noktalama işaretlerini yazınız.

Meltem, kardeşini balkona çağırdı() Elinden tutarak gökyüzüne bakmasını istedi()

() Özlem() diye fısıldadı() Uzaydan bizi gözetleyenler var()

Özlem() korkuyla ürperdi()

() Nasıl olur() Kim bizi gözetleyebilir()

Gözetleseler bile o kadar uzaktan göremezler ki()

Meltem() fısıltılı konuşmasına devam etti()

() Bize elektronik beyinlerle() çok geliştirilmiş kameralarla bakıyorlar. Onlara ne kadar uzakta olursak olalım bakışlarından kurtulamayız()

Özlem()in avuçları ter içinde kalmıştı()

() Ne korkunç() Pekiyi() ne yapacağız öyleyse() Nereye saklanacağız()

Meltem güldü()

() Saklanmamıza gerek yok() dedi. Onlar aslında Dünya()mızı gözetliyorlar.

2. Verilen noktalama işaretlerine uygun cümleler yazınız.

.....?

.....!

.....:

Etkinlik-73

Aşağıda kendini tanıtan noktalama işaretlerini konuşma balonlarının altındaki dairelerin içine yazınız.

 Cümlelerin bittiğini anlatmak için sonuna konurum.

 Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcüklerin arasında ben varım.

 Bir cümleden sonra açıklama yapılacaksa o cümlelerin sonundayım.

 Çeşitli duyguları anlatan sözcük ve cümlelerin sonuna beni koyarlar.

 Başkasından aktarılan yazı ya da sözlerin hem başında hem de sonundayım.

 Soru cümlelerinin sonunda her zaman ben varım.

 Ben olmasam nasıl bölünür satır sonuna sığmayan sözcükler?

 Sayılara, kısaltmalara ve tabii ki özel adlara gelen ekler benimle ayrılır.

Kilometre ve Metrenin Kullanıldığı Yerler

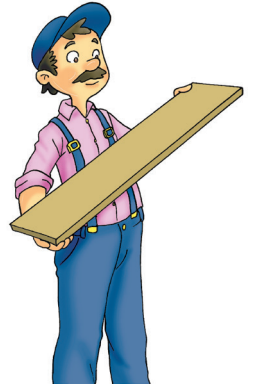
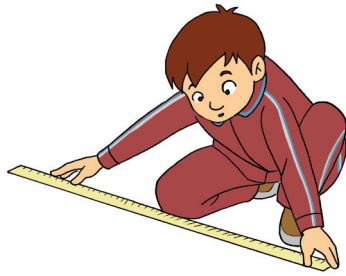
○ Aşağıdaki tabelaları inceleyelim.

BURSA
250 km

ANKARA
375 km

Şehirler arası, ülkeler arası veya bir ülkenin il sınırlarını belirlerken **kilometre** birimi kullanılır. Kilometreyi kısaca **km** sembolüyle gösteririz.

Günlük yaşantımızda boyumuzu ölçerken, kıyafet diktirirken, marangozlar mobilyaları yaparken ve daha birçok alanda **metre** kullanılır.

Etkinlik-59

1 Aşağıda verilen uzunluklardan kilometre ile ölçülmesi gerekenlere "km", metre ile ölçülmesi gerekenlere "m" yazınız.

Bir ağacın uzunluğu →

Sokağın uzunluğu →

Dünya - Ay arası uzaklık →

Bahçenin uzunluğu →

İki şehir arası uzaklık →

Türkiye - Fransa arası uzaklık →

Apartmanın boyu →

Minarenin yüksekliği →

Nehrin uzunluğu →

Trenin uzunluğu →

2 Aşağıdaki şehirler arası mesafeleri araştırarak yazınız.

İstanbul - Ankara

Bursa - İstanbul

Ankara - İzmir

Çanakkale - İzmir

3 Aşağıdaki ölçümlerden daha uzun olanı işaretleyiniz.

1 km

9 km

10 m

80 m

150 km

10 km

500 m

20 m

1. En uzun doğru parçasını işaretleyiniz?

A)

B)

C)

2.

Pipet 22 cm'dir.

Üç pipet uzunluğundaki taburenin yüksekliği kaç santimetredir?

A) 60 B) 64 C) 66

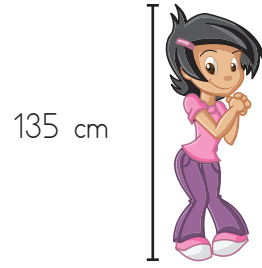
3.

Yukarıdaki kalemin uzunluğu kaç santimetredir?

A) 6 B) 7 C) 8

4.

Selen'in boyu 1 m'den kaç santimetre uzundur?

A) 30 B) 32 C) 35

5. 452 cm aşağıdakilerden hangisine eşittir?

A) 4 m 52 cm

B) 45 m 2 cm

C) 452 m

6. "Cetveli kullanarak bir nesnenin boyunu ölçmeye noktasından başlarız."

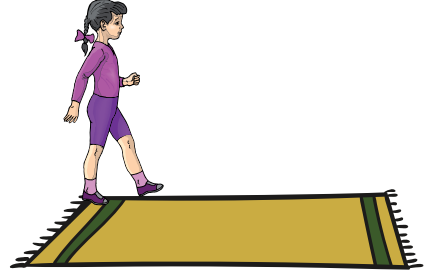
Yukarıdaki ifadede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

A) sıfır

B) bir

C) on

- Banu, evlerindeki halının bir kenarını 5 adım olarak ölçüyor. Banu'nun bir adımı 47 cm olduğuna göre halının bir kenarı kaç santimetredir?

Problem
Çözme

Verilenlerden yararlanarak, problemin çözümünü yapalım.

Anla!

Problemi okuyarak verilenleri ve isteneni belirleyelim.

Verilenler : Halının bir kenarı 5 adımdır.

Banu'nun bir adımı 47 cm'dir.

İstenen : Halının bir kenarı kaç santimetredir?

Düşün, Planla!

Problemin çözümü için plan yapalım.

Halının bir kenarı

1. adım	2. adım	3. adım	4. adım	5. adım
47 cm	47 cm	47 cm	47 cm	47 cm

- Bir adımın uzunluğunu 5 ile çarpalım.

Çöz!

Problemin çözümünü yapalım.

$$47 \times 5 = 235 \text{ cm}$$

Halının bir kenarı 235 cm'dir.

Kontrol Et!

Çözümün doğruluğunu kontrol edelim.

$$235 \div 5 = 47 \text{ cm}$$

$$235 - 47 = 188 \rightarrow 1. \text{ adımdan sonra kalan.}$$

$$188 - 47 = 141 \rightarrow 2. \text{ adımdan sonra kalan.}$$

$$141 - 47 = 94 \rightarrow 3. \text{ adımdan sonra kalan.}$$

$$94 - 47 = 47 \rightarrow 4. \text{ adımdan sonra kalan.}$$

$$47 - 47 = 0 \rightarrow 5. \text{ adımdan sonra kalan.}$$

Etkinlik-60

Aşağıda verilen problemlerin çözümlerini yapınız.

1. Annem 7 m 50 cm'lik ipin 3 m 20 cm'sini kullandı. Geriye kaç santimetre ip kalmıştır?

2. Mete'nin bir adımı 48 cm'dir. Mete, okul koridorunda 10 adım attığında kaç metre kaç santimetre yürümüş olur?

3. Terzi Cemal Bey, bir gömlek için 125 cm kumaş kullanıyor. 5 gömlek diken Cemal Bey, kaç metre kaç santimetre kumaş kullanmış olur?

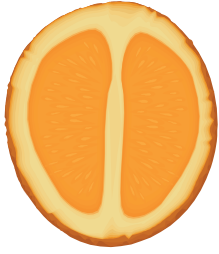
4. Annem yarım metresi 15 ₺ olan kumaştan, 8 m alıyor. Annem, aldığı kumaş için kaç lira ödemiştir?

5. Ceydânın boyu 1 m 48 cm, Demet'in boyu 1 m 17 cm'dir. Ceydânın boyu Demet'in boyundan kaç santimetre fazladır?

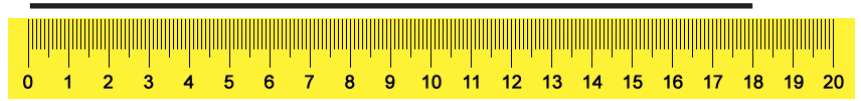
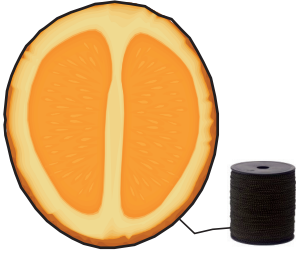
Nesnelerin Çevre Uzunlukları

- Osman, bir portakalı tam ortasından ikiye bölerek portakalın çevresini ölçmek istiyor.

Osman'ın yaptığı işlemleri inceleyelim.

- Bir portakalı ikiye bölerek, kâğıdın üzerine portakalın çevresini çiziyor.
- Osman, önce çizdiği şeklin çevresini bir ip ile çeviriyor. Ve ipin uzunluğunu bir cetvel yardımı ile ölçüyor.

Osman, portakalın çevresini 18 cm olarak ölçmüştür.

BİLGİ SANDIĞI

Nesnelerin çevre uzunluklarını ölçerken ip, kurdele, kemer gibi farklı nesnelere faydalanabiliriz.

BİLGİ SANDIĞI

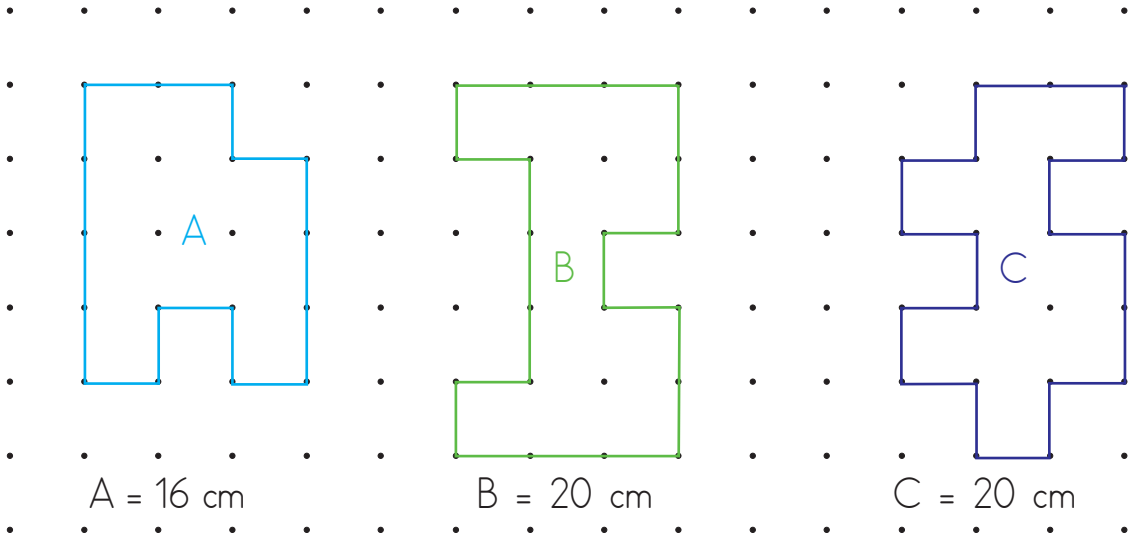
Bir nesnenin çevre uzunluğu ölçülürken her kenar bir kez hesaplanır ve ölçülmeyen kenar bırakılamaz.

Düzlemsel Şekillerin Çevre Uzunlukları

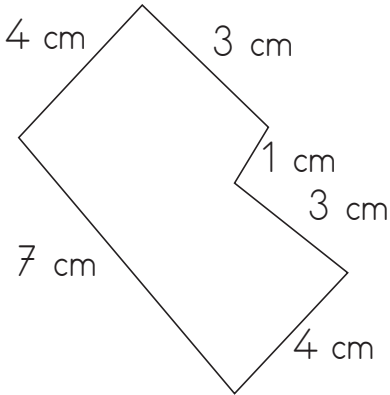
- Ufuk, lastik ve ipleri kullanarak geometri tahtası üzerinde farklı şekiller oluşturuyor.

Geometri tahtasında iki çivi arasındaki mesafe 1 cm'dir.

Ufuk'un oluşturduğu şekillerin çevre uzunluklarını hesaplayalım.

- Aşağıdaki şeklin çevre uzunluğunu bulalım.

- Şeklin tüm kenar uzunluklarını toplayalım,
 $7 + 4 + 4 + 3 + 3 + 1 = 22$ cm

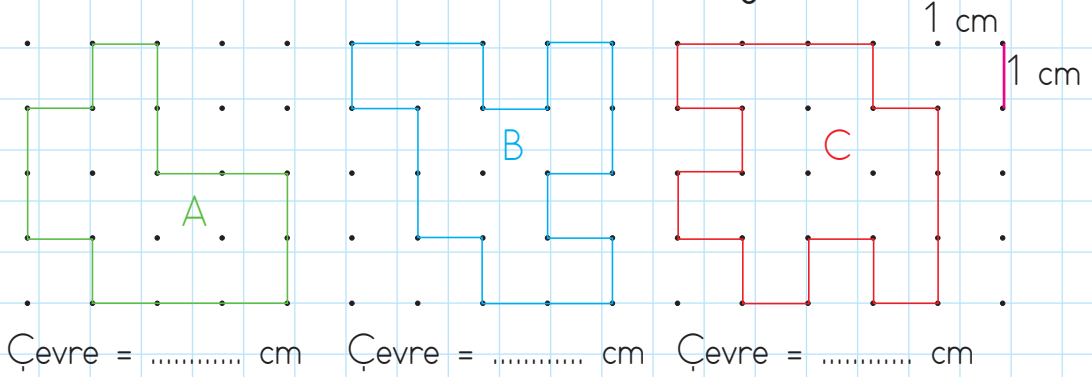

BİLGİ SANDIĞI

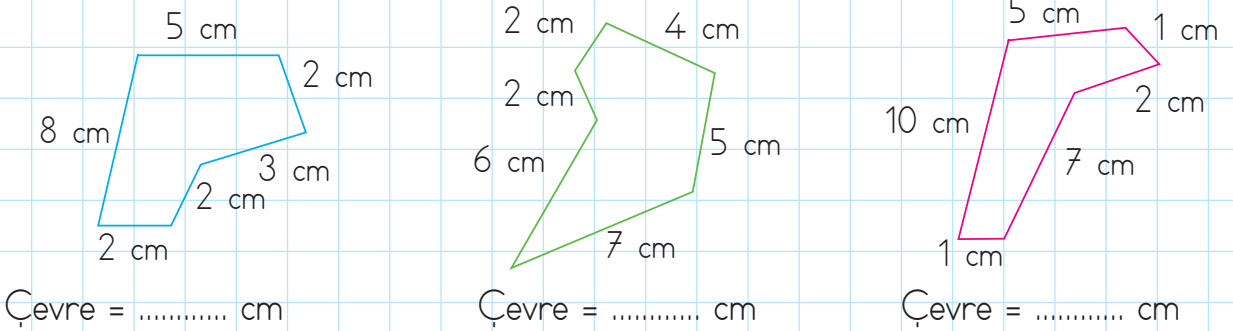
Bir şeklin çevresi, o şeklin kenar uzunlukları toplamına eşittir.

Etkinlik-61

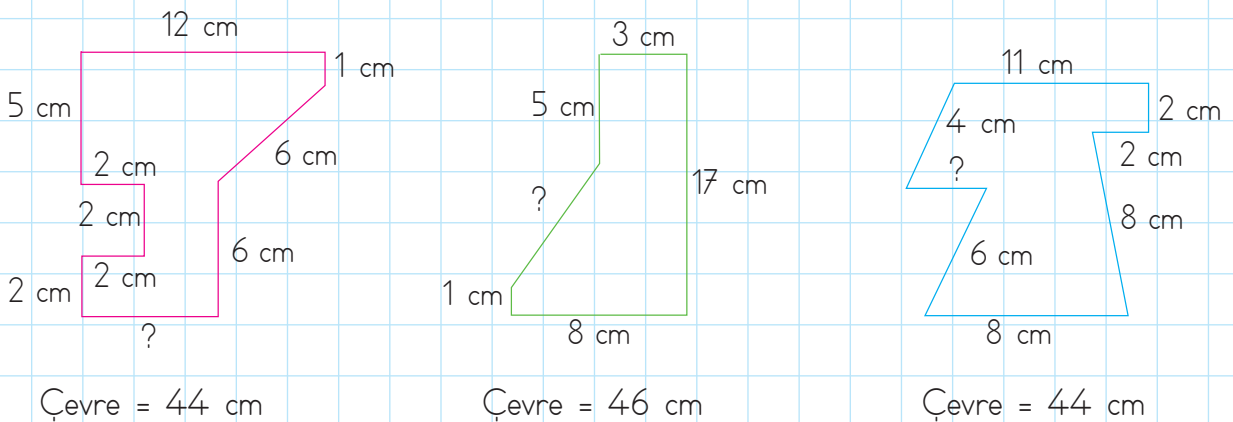
1 Şekillerin çevre uzunluklarını bularak altlarına yazınız.

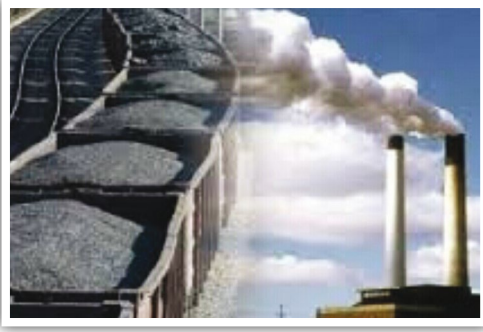
2 Aşağıdaki şekillerin çevre uzunluklarını bularak altlarına yazınız.

3 Aşağıdaki şekillerin çevre uzunlukları verilmiştir. Verilmeyen kenar uzunluklarını bulunuz.

Elektrik Kaynakları

Şehir elektriği, elektrik santrallerinde üretilir. Tüm dünyada ve ülkemizde elektriği değişik kaynaklarla üreten elektrik santralleri vardır. Bu santrallerin bir kısmı tükenmesi mümkün olan kaynaklardan elektrik üretirken bir kısmı da yenilenebilir enerji dediğimiz kaynaklardan elektrik üretmektedir. Kömür, doğal gaz, nükleer santraller, su ve petrole elektrik üreten santraller tükenbilir enerji kaynaklarından elektrik üretmektedir. Bu kaynaklar aynı zamanda çevreye de büyük zararlar vermektedir.

Akıntı Santralleri

Rüzgâr Panelleri

Güneş veya rüzgâr enerjisi ile elektrik üreten santraller **yenilenebilir enerji kaynakları** olarak adlandırılır. Bunlar son derece çevreci santrallerdir. Doğal yaşama zarar vermez. Gelişmiş ülkeler, insanlara ve doğaya zararsız olduğu için hızla bu yeni enerji kaynaklarına yönelmektedir.

Çeşitli santrallerde elde edilen elektrik enerji nakil hatları dediğimiz büyük direkler ve tellerden oluşan bir sistemle evlerimize ulaştırılmaktadır. Evlerimizde bulunan prizler şehir elektriğini bize sunar.

Şehir elektriği depolanamayan bir enerjidir. Bu sebeple gereksiz yere kullandığımız elektrik aile bütçemize ve devlet bütçesine zarar verir.

Gereksiz harcanan enerji için elektrik santralleri daha fazla çalışacak böylece çevremiz daha fazla zarar görecektir.

Evimiz için alacağımız elektrikli araçların A sınıfı olması tasarrufu arttırır. A sınıfı elektrikli eşyalar elektriği en fazla tasarruflu kullanan elektrikli eşyalardır. A sınıfından aşağıya doğru indikçe alım fiyatı ucuzlar ancak enerji tüketimi artar. A sınıfı eşya alınması konusunda büyüklerimizi de uyarmalıyız. Aydınlatma için tasarruflu ampuller kullanmalıyız.

Pil ve Batarya

Günlük yaşamda kullandığımız bazı araç gereçler elektrik enerjisinin çok daha düşük olanıyla çalışır. El radyosu, telsiz telefonlar, el feneri, saat, hesap makinesi bu tür araç gereçlerdendir. Saydığımız araç gereçlerin çalışması için gerekli düşük enerjiyi **piller** sağlar. Piller farklı boyut, biçim ve güçte olabilir.

Batarya da bir çeşit pildir. Daha çok enerjiye ihtiyaç duyduğumuz cep telefonu, dizüstü bilgisayar, şarj edilebilen el süpürgeleri **bataryalarla** çalışır. Batarya, birkaç tane pilin bir araya gelmesi ile oluşturulmuş bir düzenektir. Kullanılmasında ve imha edilmesinde pil için gösterdiğimiz özeni bataryalar için de göstermeliyiz.

Bataryalar enerjilerini şehir elektriğinden aldığı için kullanmadığımız zamanlarda cihazı kapalı tutmak enerji tasarrufu sağlayacaktır.

Akü

Otomobil, kamyon, traktör, otobüs, gemi, uçak gibi araçların ilk ateşlemesini yapan aküler, motorlu araçlarda kullanılan elektrik kaynaklarıdır. Uzun yıllar boyunca kullanılabilir. Enerjileri bittiğinde tekrar dolun yapılabilen elektrik kaynaklarındandır.

BİLGİ SANDIĞI

Enerji tasarrufu için doldurulabilen pilleri tercih etmeliyiz.

Bitki ve Hayvanların Önemi

DÜŞÜNELİM

Dünyada hayvanlar ve bitkiler olmasaydı ne olurdu?

Yeryüzünde yaşayan her varlık, canlı veya cansız diğer tüm varlıklarla etkileşim içindedir. Bir canlı türünün yok olması durumunda dünyada doğal denge bozulur.

Canlıların hayatlarını sürdürebilmesi için bitkiler çok önemlidir. Örneğin, ağaçlar hem insanlar hem de bazı hayvanlar için yiyecek kaynağıdır. Aynı zamanda ağaçlar pek çok hayvanın yuvasıdır. Bitkilerin diğer canlılar için sağladıkları yararlar çok fazladır. Bitkiler soluduğumuz havayı temizler, oksijen üretir, yağmur yağmasını sağlar. Sel ve toprak kayması gibi doğal felaketlerin oluşmasını engeller. İnsanlar ve doğa için bu kadar faydası olan bitkileri korumalıyız. Çevremizdeki bitkileri sulamalıyız. Bitkilere dallarını, yapraklarını ve çiçeklerini kopartarak zarar vermemeliyiz.

Hayvanlar, dünya üzerinde bizimle birlikte yaşayan canlılardır. Doğada vahşi hayvanlar olduğu gibi insanlar tarafından evcilleştirilen hayvanlar da vardır. Evcil hayvanlar bizlerin dostu olur, bazen de güvenliğimizi sağlar. İnsanların beslenmesinde hayvanlardan

sağlanan besinler oldukça önemlidir. Hayvanlardan et, süt ve yumurta gibi besinler elde ederiz. Hayvanların tüyünden, yününden ve derisinden faydalanırız. Ancak insanlar ormanları yok ederek, toprağı, denizleri ve havayı kirleterek, hayvanları kontrolsüz şekilde avlayarak birçok hayvan türünün hayatını tehlikeye atmaktadır.

Bizler sorumluluklarımızı yerine getirerek tüm canlılara yaşama hakkını tanımalıyız.

İnsan Yaşamı İçin Bitkilerin Önemi

- Soluduğumuz havayı temizleyip oksijen üretir.
- Beslenme ihtiyacımızı karşılayabilmek amacıyla bitkilerin köklerinden, gövdelerinden, meyvelerinden, çiçeklerinden ve tohumlarından yararlanırız.
- Erozyonu önler.
- İklimi etkileyerek buldukları bölgenin bol yağış almasını sağlar.
- Yakacak olarak kullanılır.

İnsan Yaşamı İçin Hayvanların Önemi

- Besin olarak kullanılır.
- Giysi için ham madde olarak kullanılır.
- Bazılarının gücünden yararlanır.
- Çiftçilikte güçlerinden yararlanır.
- Dost olarak yanımızda bulunurlar.
- Çiftçilikte gücünden yararlanır.

BİLGİ SANDIĞI

İnsan hayatı için önem taşıyan bitkilerin ve hayvanların da hayatlarını sürdürmeye hakları vardır. Bu yüzden onları korumalıyız.

★ Etkinlik-111

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" yazınız.

- Ağaç kökleri toprak kaymasına engel olur.
- Ağaçlar ve bitkiler oksijen üretir.
- Ağaçlar havayı kirletir.
- Ağaçlar vahşi hayvanlara ev sahipliği yapar.

★ Etkinlik-112

Bitkilerin doğaya ve insanlara olan yararlarını sınıfta tartışınız. Tartışma sonucunda elde ettiğiniz görüşleri aşağıya yazınız.

★ Etkinlik-113

Aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

- Çevremizdeki bitkileri neden korumalıyız? Yeryüzünde hiç bitki kalmasaydı ne olurdu?

.....

.....

.....

- Çevremizdeki hayvanları neden korumalıyız?

.....

.....

.....

★ Etkinlik-114

Aşağıdaki cümleleri okuyup insan yaşamı açısından bitkilerin mi hayvanların mı önemini anlattığını işaretleyiniz.

BİLGİLER	BİTKİ	HAYVAN
Gücünden yararlanır.		
Soluduğumuz havayı temizleyip oksijen üretir.		
Besin olarak kullanılır.		
Erozyonu önler.		
Dost olarak yanımızda bulunur.		
İklimi etkileyerek buldukları bölgenin bol yağış almasını sağlar.		
Yakacak olarak kullanılır.		
Giysi için ham madde olarak kullanılır.		
Geçmişte haberleşme ve ulaşımda kullanılmışlardır.		

★ Etkinlik-115

Aşağıda hayvanlardan hangi alanlarda yararlandığımız sembollerle gösterilmiştir. Bu sembolleri resmi verilen ilgili hayvanın altındaki alanlara yerleştiriniz. Bir hayvandan birden çok alanda yararlanılabileceğini unutmayınız.

■ → Etinden yararlanınız.

★ → Derisinden yararlanınız.

◆ → Gücünden yararlanınız.

▲ → Sütünden yararlanınız.

● → Balından yararlanınız.

◆ → Yumurtasından yararlanınız.

